

Ennakointi, tulevaisuusajattelu ja vaihtoehtoiset tulevaisuudet esimerkkien kautta

Aamukahvit 17.6.2020

Hanna Lakkala

Projektipäällikkö, asiantuntija

Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

UNIVERSITY
OF TURKU

Tulevaisuuden tutkimuskeskus

- Turun kauppakorkeakoulu, Turun yliopisto
- Poikkitieteellisyys
- Kestävä kehitys
- Hankkeet Suomessa ja maailmalla
- Mm. Eduskunnan Tulevaisuusvaliokunnan pysyvä jäsen
- Tutkimus-, kehittämis- ja koulutushankkeita liittyen ennakointiin ja tulevaisuudentutkimuksen menetelmiin
- Maisteri- ja tohtorikoulutusohjelma

Sisältö

- **Ennakointi**
- **Tulevaisuusajattelu**
- **Vaihtoehtoiset tulevaisuudet**
- Maailma koronan jälkeen
- **Ennakointimenetelmistä**
esimerkkien kautta

ENNAKOINTILASIT NENÄLLE!

ENNAKOINTI - MITÄ?

Ennakointi?

- Tulevaisuustiedon keräämistä, analysointia ja syntetisointia, tulevaisuuden visiointia ja suunnittelua.
- “Mitä ympärillä tapahtuu?”
 - Megatrendit, trendit, heikot signaalit, villit kortit/mustat joutsenet

Mitäs tässä katotaan?

NÄIDEN HAVAINNOINTI JA
YMMÄRTÄMINEN AUTTAA
HAHMOTTAMAAN MUUTOKSIA
JA MAHDOLLISUUKSIA

MEGATRENDIT

Isot ja laajavaikutteiset globaalit kehityskulut, jotka ovat kestäneet pidemmän aikaa ja todennäköisesti jatkuvatkin vahvoina tulevina vuosina: Ilmastomuutos, resurssiniukkuus, digitalisaatio ja teknologinen kehitys

TRENDIT

Lyhyempikestoisia. Voivat hiipua tai kasvaa vahvemmiksi. Esim. Ennen koronaa lyhyet viikonloppumatkat lentäen, halvat lennot. Rikkoiko korona lopullisesti nämä? Mitä trendejä tulossa tilalle?

HEIKOT SIGNAALIT

Merkkejä uusista ilmiöistä. Marginaalinen asia, josta voi tulla trendi.

VILLIT KORTIT/MUSTAT JOUTSENET

Odottamaton yllätys joka muuttaa pelikentän. Korona, 9-11.

Ennakkointi vs. tulevaisuudentutkimus?

Ennakointi

Lyhyempi aikajänne

About 10v

Käytännönäheisempää

Esim. TKI toiminta

Tulevaisuudentutkimus

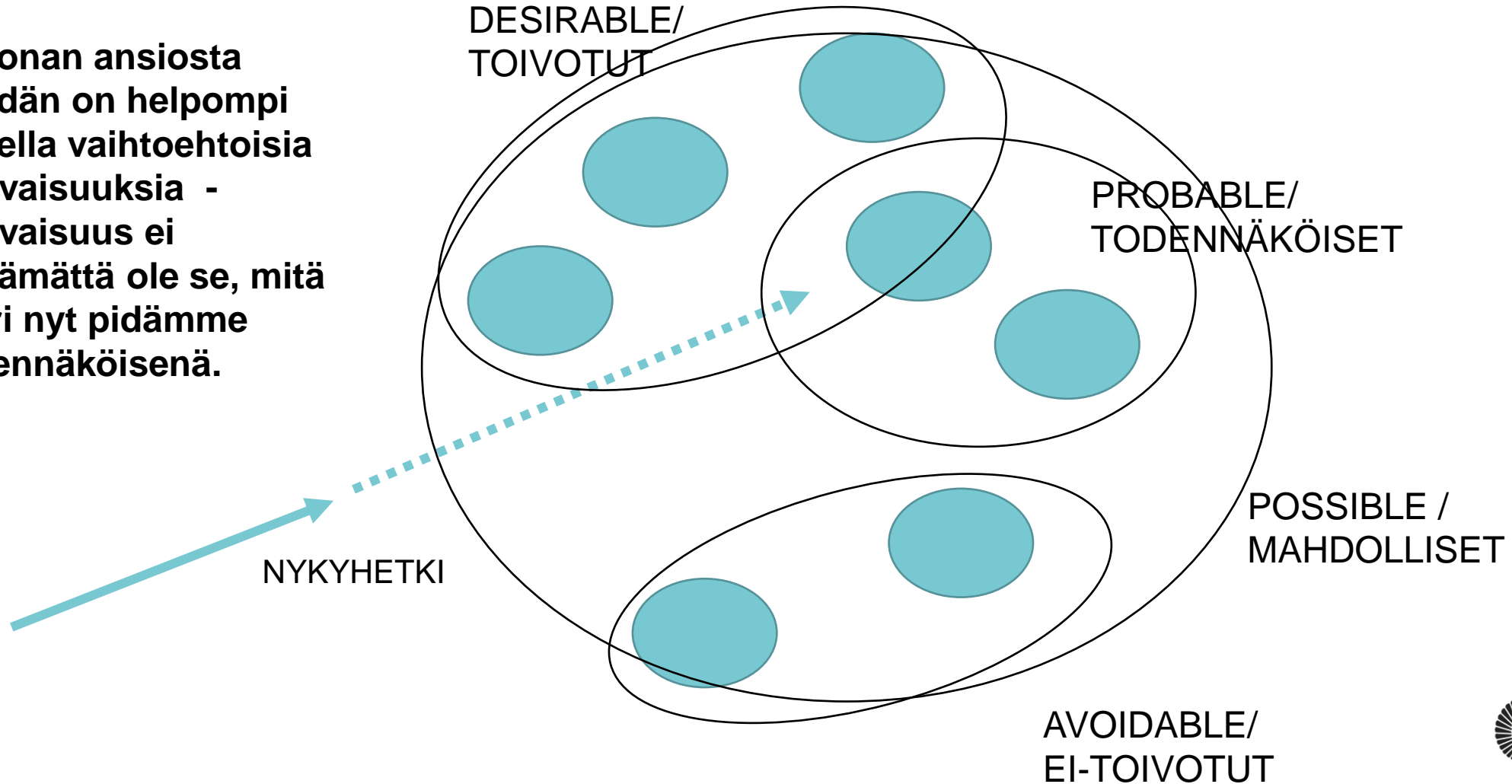
Pidempi aikajänne

20, jopa 100 vuotta

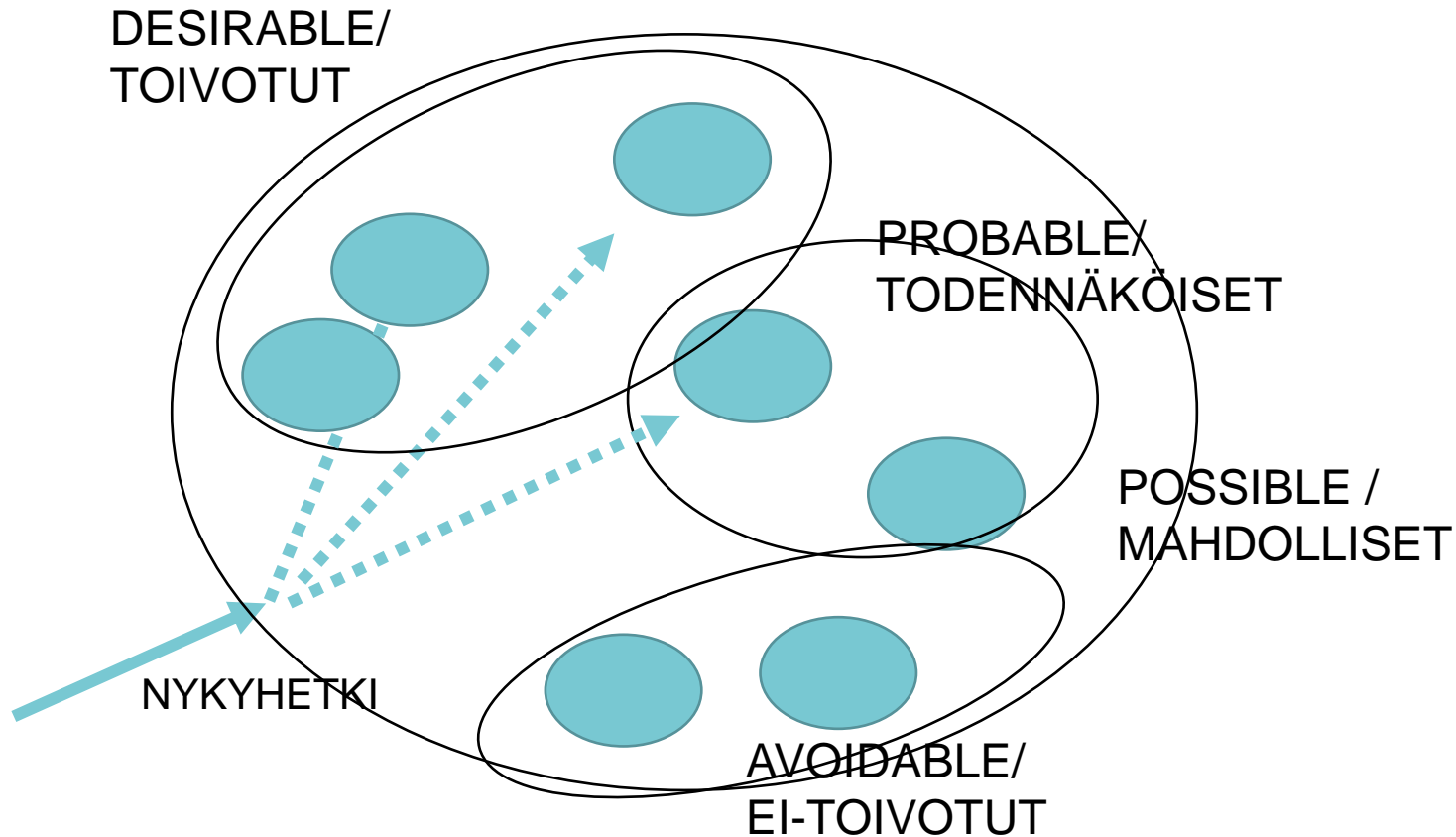
Enemmän akateemista

Vaihtoehtoisista tulevaisuuksista

Koronan ansiosta meidän on helpompi ajatella vaihtoehtoisia tulevaisuuksia - tulevaisuus ei välttämättä ole se, mitä juuri nyt pidämme todennäköisenä.

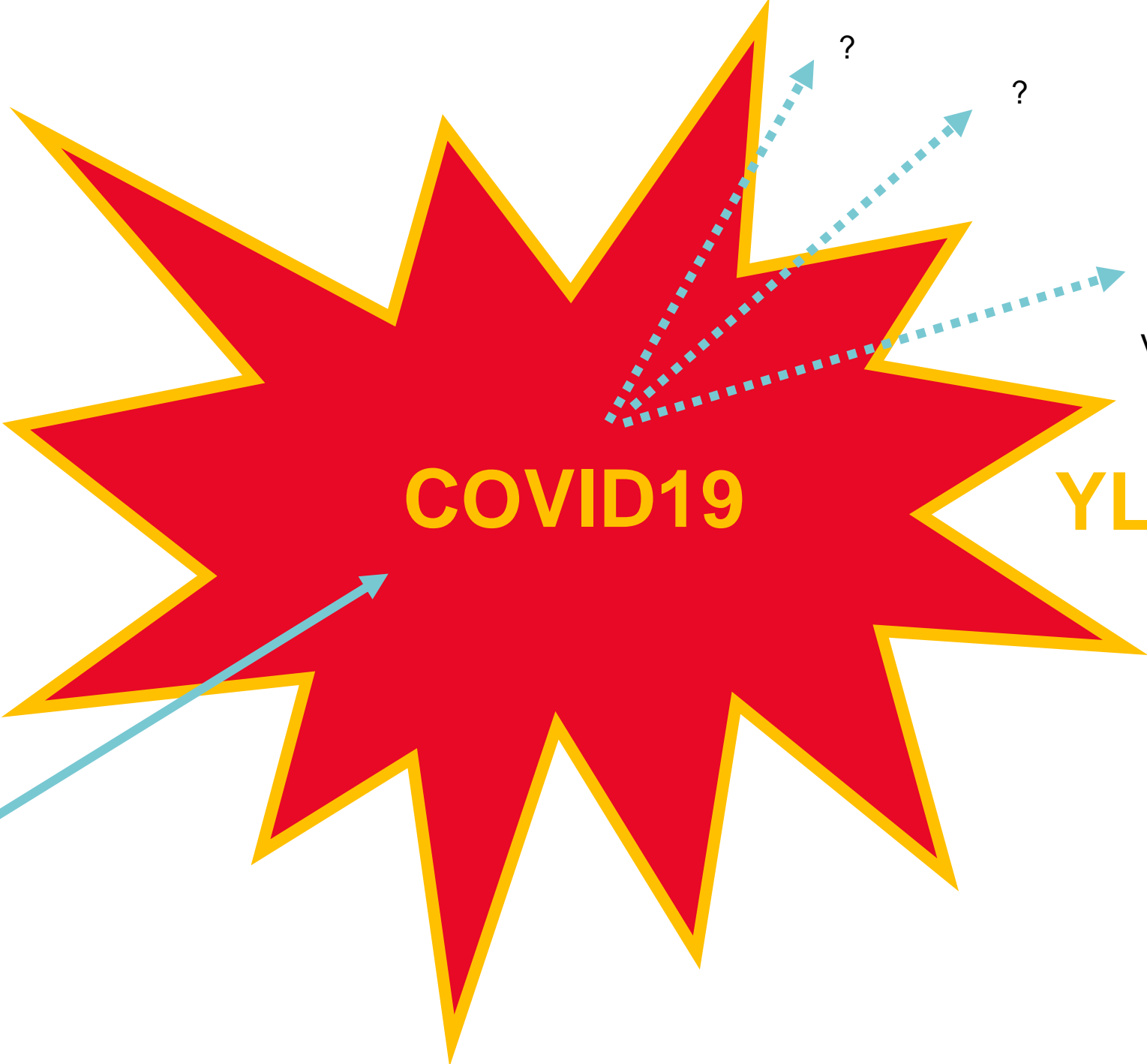

Vaihtoehtoisista tulevaisuuksista

Tulevaisuusajattelu:

- Nykyhetkestä katsottuna; mitä kehityskulkuja voimme tunnistaa?
- Millaiset tulevaisuussignaalit (trendit, ilmiöt) vaikuttavat meihin?
- Miten voimme hyötyä niistä tai varautua niihin?

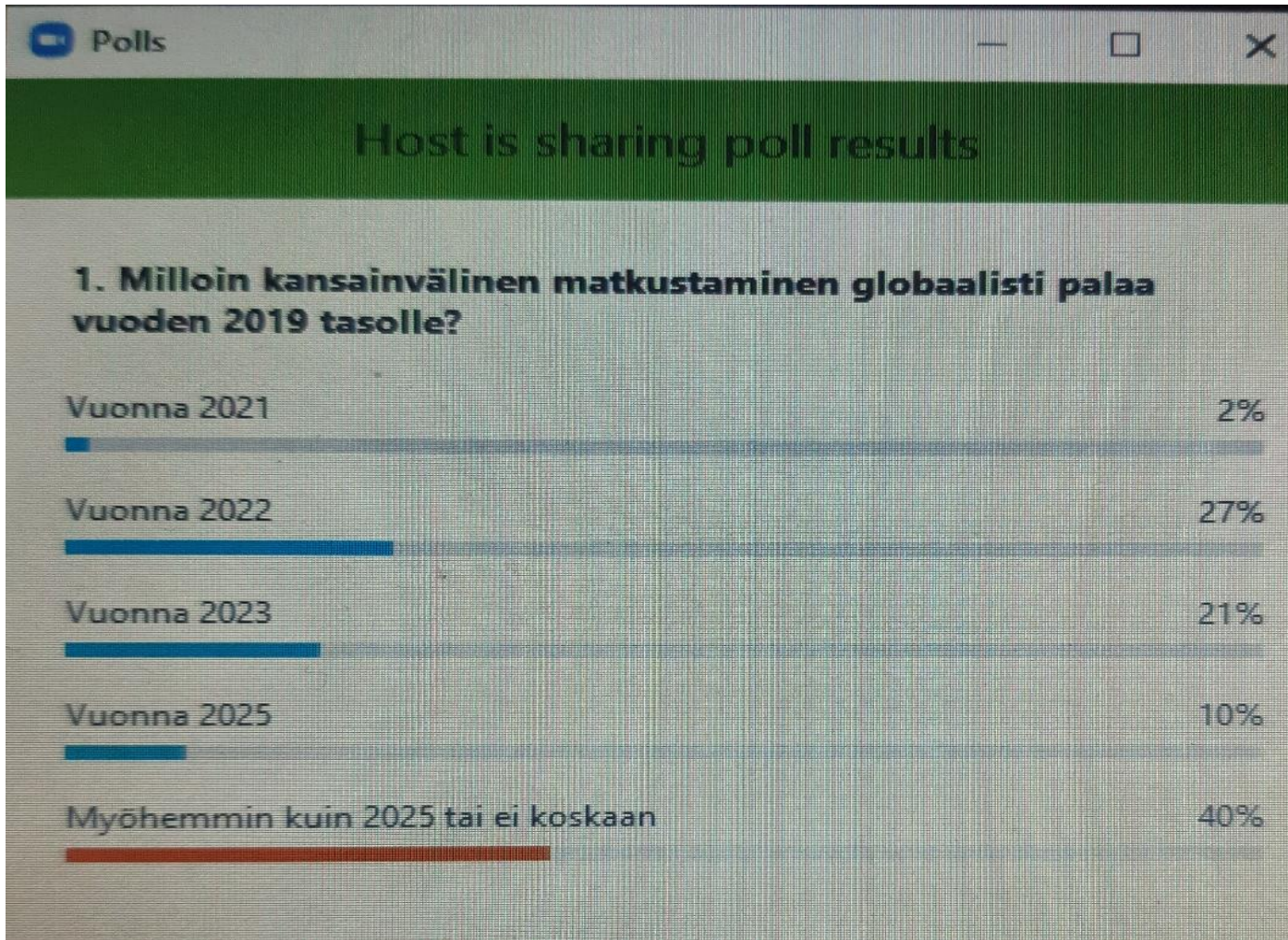

COVID19

YLLÄRI!(?)

Villi kortti/musta joutsen

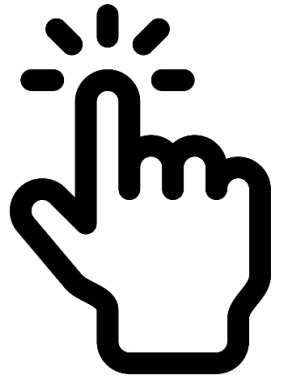

**MILTÄ MATKAILUN
TULEVAISUUS
NÄYTTÄÄ TÄSSÄ
TILANTEESSA? MITÄ
UHKIA, MITÄ
MAHDOLLISUUKSIA?**

Kansallinen ennakointi julkistamiswebinaari
22.4.2020

Futuristit: “Mitkä ovat ne muutokset ja kehityskulut, jotka pandemia laukaisee?”

- Muutoksen siemenet ympärillämme, jotain muuttuu, mitkä asiat? - millainen on ”uusi normaali”?
- Tulevaisuus sellaisena kuin me sen oletimme tulevan (todennäköinen) sulkeutui ja uusi on avautumassa
 - Miltä esim. Lapin matkailun/Tunturi-Lapin tulevaisuus mielestäsi näytti ennen koronaa verrattuna nyt? Mitkä asiat muuttuvat +/-?
 - Millaisena näimme terveydenhuollon, sosiaaliturvan, koulutuksen, työn, matkojen, ympäristökriisin jne. tulevaisuuden aiemmin? Versus nyt?

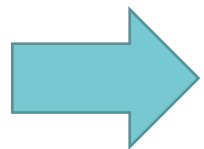
Historia kertoo myös tulevaisuudesta – taudit muuttaneet maailmaa

- Rooman valtakunnan tuho on saattanut olla yhteydessä ruttoon.
- Musta surma saattoi johtaa feodalismiin loppumiseen ja modernin ajan alkamiseen Euroopassa.
- Suuri osa Amerikan alkuperäisväestöstä kuoli eurooppalaisten tuomien tautien vuoksi.

<https://partner.sciencenorway.no/diseases-society-and-culture-university-of-oslo/the-world-with-viruses-reminding-us-how-little-control-we-have/1656958>

- Espanjantauti oli Brittiläisen valtakunnan lopun alkua.

<https://gulfnews.com/world/spanish-flu-1918-vs-covid-19-1.1582445160581?slide=2> & <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000006501169.html>

**Tulevaisuus koronan jälkeisessä maailmassa?
Mitkä asiat muuttuvat pysyvästi?**

Tulevaisuus sellaisena kuin sen ennen koronaa näimme sulkeutuu, jotain uutta tilalle

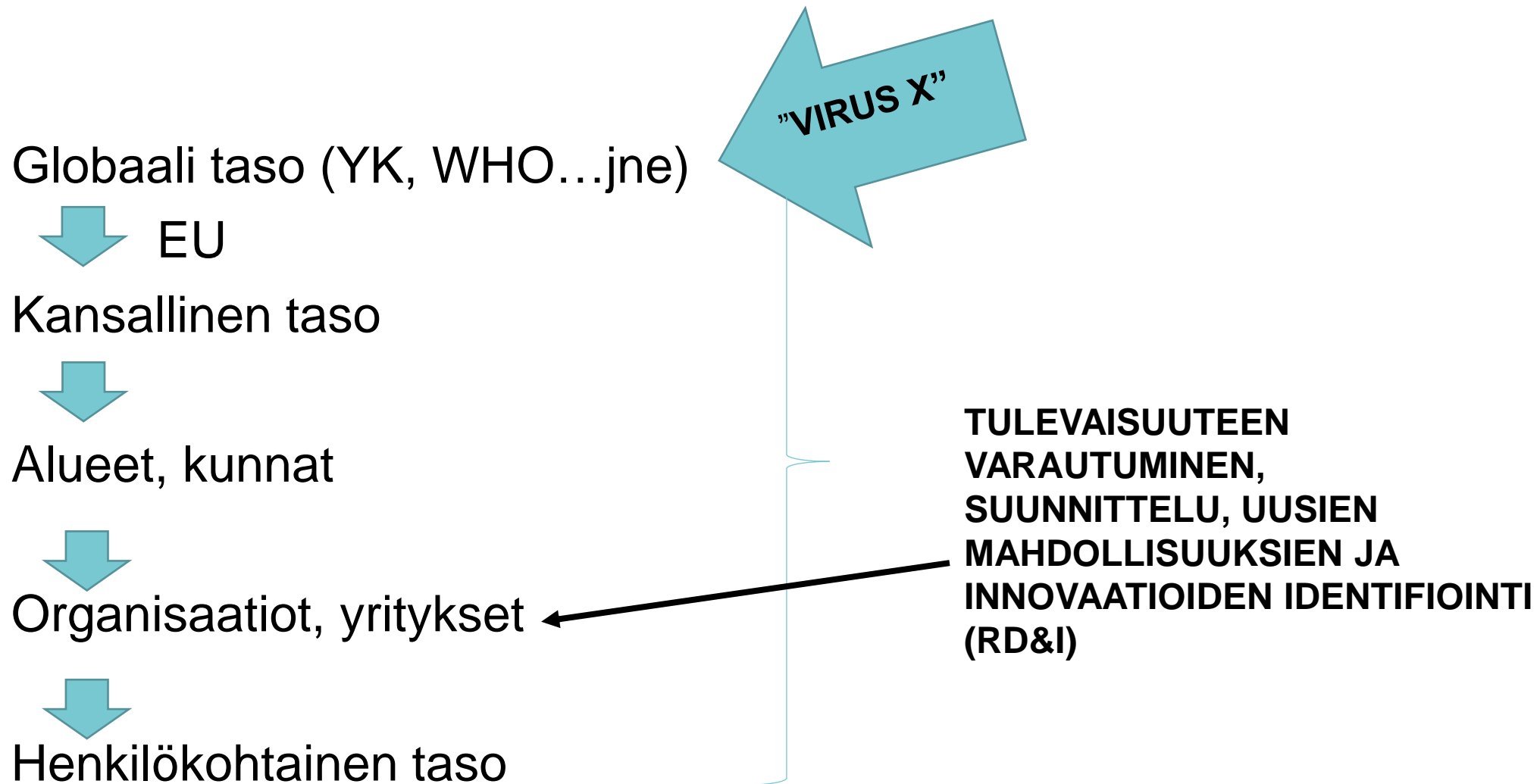
“The decisions people and governments take in the next weeks will probably shape the world for the years to come...

Healthcare, economy, politics, culture.”

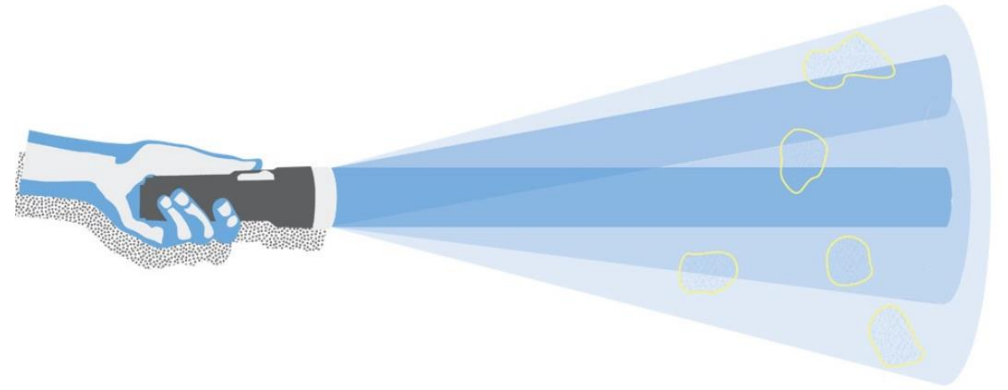
– Yuval Noah Harari

https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75?fbclid=IwAR04CPv75Rz9UVer4W4eWZeOutTBEFZC9Hv_ph6Aq5Jbs5_WkR6zzYJ2Qds

MIKSI TEHDÄ ENNAKOINTIA?

Tulevaisuusajattelu

- Ihmiselle luontaista (tosin jumimme usein todennäköiseen)
- ”mindset”
- Yritykset, jotka panostavat ennakointiin, selviävät tutkitusti parhaiten kriiseistä.
- Uusiutumiskyky ja resilienssi.
- Kun vaihtoehtoja tunnistettu ja mietitty, on helpompi muuttaa suuntaa.

Tulevaisuusajattelu

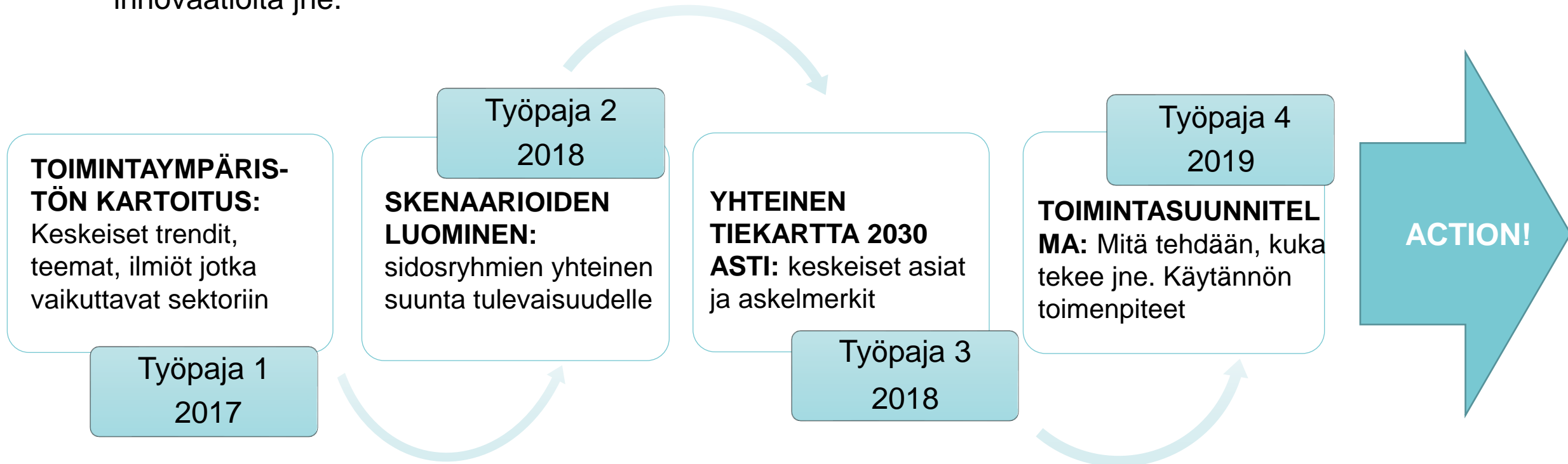
- Kun matkailuala valmistautuu uudelleen avautumiseen, on tärkeää pitää mielessä, että matkailu tulee näyttämään erilaiselta tulevina vuosina
- **Oletus, että asiat palaavat 100% takaisin samaan, ei ole vain riskialtista – myös menetetty mahdollisuus!**

Esimerkki ennakointi ja innovaatioympäristöt

Elintarvike- ja maataloussektorin kehittämishanke Andeilla jossa mm. kehitettiin innovaatioympäristöjä, tavoitteena edistää alkuperäislajikkeiden hyödyntämistä, uuien elintarvikkeiden kehittämistä, uusia yhteistyömuotoja, innovaatioita jne.

Verkosto ja sen toimijat

**MUUTOS-
/TULEVAISUUSSIGNAALEJA
YMPÄRILLÄMME –**

**ESIMERKKEJÄ SIITÄ, MITKÄ
ILMIÖT VOIVAT VAIKUTTA
KORONANJÄLKEISEEN AIKAAN**

Mitäs tässä katotaan?

NÄIDEN HAVAINNOINTI JA
YMMÄRTÄMINEN AUTTAA
HAHMOTTAMAAN MUUTOKSIA
JA MAHDOLLISUUKSIA

MEGATRENDIT

Isot ja laajavaikutteiset globaalit kehityskulut, jotka ovat kestäneet pidemmän aikaa ja todennäköisesti jatkuvatkin vahvoina tulevina vuosina: Ilmastomuutos, resurssiniukkuus, digitalisaatio ja teknologinen kehitys

TRENDIT

Lyhyempikestoisia. Voivat hiipua tai kasvaa vahvemmiksi. Esim. Ennen koronaa lyhyet viikonloppumatkat lentäen, halvat lennot. Rikkoiko korona lopullisesti nämä? Mitä trendejä tulossa tilalle?

HEIKOT SIGNAALIT

Merkkejä uusista ilmiöistä. Marginaalinen asia, josta voi tulla trendi.

VILLIT KORTIT/MUSTAT JOUTSENET

Odottamaton yllätys joka muuttaa pelikentän. Korona, 9-11.

Vähemmän toimistoa, enemmän etätöitä?

Property sector [+ Add to myFT](#)

The end of the office? Coronavirus may change work forever

Business ease in adapting to lockdowns changes attitudes to remote set-ups

Financial Times May 1, 2020

TECH / CORONAVIRUS

Twitter Will Allow Employees To Work At Home Forever

Two months into working from home, Twitter makes it permanent for some.

Alex Kantrowitz
BuzzFeed News Reporter

Posted on May 12, 2020, at 12:08 p.m. ET

Glenn Chapman / Getty Images

BuzzFeedNews May 12, 2020

Vähemmän luokkahuoneita, enemmän etäkoulua?

How Coronavirus Is Going To Change Education Forever

Enrique Dans Senior Contributor @

Leadership Strategy

Teaching and consulting in the innovation field since 1990

GETTY

Entä jos koko perhe pystyisi viettämään pidempiä aikoja toisella paikkakunnalla? Enemmän pitkiä lomia “staycations” Lapissa?

Enemmän valvontateknologiaa, vähemmän yksityisyyttä ja demokratiaa?

Matkailijoiden
terveyden
seurantaa?

The Wall Street Journal, April 15, 2020

Muuttuvatko arvot?

Japan suicides decline as Covid-19 lockdown causes shift in stress factors

April's 20% drop compared with a year earlier may be the result of delays to start of school year, less commuting and more time with family

- [Coronavirus - latest updates](#)
- [See all our coronavirus coverage](#)

▲ Spending more time with family as a result of the coronavirus pandemic may be one reason the monthly suicide rate has dropped in Japan. Photograph: Carl Court/Getty Images

The Guardian May14, 2020

Swiss Medef fears that people will get used to the “return to a simple life” and to the “end of the consumer society”

Web24News May 9, 2020

Ovatko suuret massat löytäneet luonnon?

Thousands are crowding into free national parks. And workers are terrified of coronavirus.

A park ranger at Grand Canyon National Park had 600 close contacts with visitors in a single day, greatly increasing his exposure to infection, according to a staff member at the attraction.

The Washington Post March 26, 2020

News 6.4.2020 16:26 | updated 6.4.2020 16:35

Uusimaa braces for Easter weekend rush on national parks

With the Uusimaa region sealed off from the rest of the country, officials expect a deluge at popular outdoor locations.

Share

YLE 6 April, 2020

“Disruptors disrupted by COVID19?”

CORONAVIRUS

Airbnb flats become long-term rentals in coronavirus fix

Euobserver.com April 14, 2020

Alammeko elämään kestävämmiin? Milloin uusi virus tulee?

Coronavirus: 'Nature is sending us a message', says UN environment chief

☰

WORLD
ECONOMIC
FORUM

Scientists warn worse pandemics are on the way if we don't protect nature

Failure to act could make pandemics more and more likely.

Image: via REUTERS

- Pandemics like COVID-19 could occur more frequently unless we stop rapidly destroying nature, a group of biodiversity experts has warned.
- 1.7 million unidentified viruses, known to infect humans, are estimated to exist in mammals and water birds.
- Rampant deforestation, agricultural expansion and infrastructure development bring us closer to catching them.

Milloin lentoliikenne palautuu 2019 tasolle? Vai palautuuko koskaan?

BUSINESS INSIDER

Subscribe

As the coronavirus ravages airlines, Europe's ultra-cheap budget flights could disappear

Sinead Baker Apr 11, 2020, 11:32 AM

A Ryanair aircraft taxis behind an EasyJet aircraft at Manchester Airport in Manchester, UK in June 2019. REUTERS/Andrew Yates

BUSINESS TRAVELLER
How expensive will air travel be after the Covid-19 crisis?
Cynthia Drescher, CNN • Updated 14th May 2020

Kulttuurimuutokset?

Setelien käyttö romahti – Katoaako käteinen kokonaan koronan myötä?

Ruotsissa käteisen saanti uhkasi
vaarantua – nyt se turvataan lailla.

Käteisraha 26.4.2020 klo 16.17

*The use of cash crashed –
will it disappear for good?*

YLE 26 April, 2020

How coronavirus may finally end the handshake in politics

Analysis by **Chris Cillizza**, CNN Editor-at-large
Updated 1430 GMT (2230 HKT) April 9, 2020

CNN 9 April, 2020

Matkailu ja ennakointi - mitä koronan jälkeen?

**NÄYTTÄISIS SILTÄ, ETTÄ
PANDEMIA ON JOHTANUT
AINAKIN SEURAAVIIN
MUUTOKSIIN/TRENDEIHIN**

**MITKÄ NÄISTÄ OVAT TOTTA
1 V KULUTTUA? 5V, 10 V?**

**- RIIPPUU SIITÄ, MITÄ
YMPÄRILLÄMME TAPAHTUU
JA MITEN ME VASTAAME
NIIHIN!**

- Merkityksellisempää matkustamista
- Vähemmän työmatkoja, enemmän etäkokouksia
- Enemmän online näkyvyyttä, digitaaliset ratkaisut, VR, AR jne
- Vastuullisuus
- Puhtaus, hygienia, turvallisuus
- Kasvussa luonto/outdoors
- Mielummin luontoa ja tilaa kuin ahdasta kaupunkia

Entäs sitte?

Olimme muutoksen partaalla jo ennen koronaa: mm. työn ja asumisen muutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ilmastonmuutos, digitalisaatio... (megatrendit)

→ **Pandemia on lisännyt joidenkin megatrendien muutosnopeutta:** digiloikka, uusien teknologioiden hyväksyttävyyys, etätyö ja etäkoulu..

→ **Rikkoo trendejä ja synnyttää uusia:** halpojen lentojen ja lyhyiden matkojen loppu? Vai? Mutta pidemmät oleskelut ja lähialuematkat sen sijaan? Tila ja turvallisuus uudet trendit?

MITÄS TOLKKUA
TÄSTÄ SAA?

TULEVAISUUSPYÖRÄ

FUTURES WHEEL

- P - POLITICAL**
- E - ECONOMIC**
- S - SOCIAL**
- T - TECHNOLOGY**
- E - ENVIRONMENT**
- C - CULTURE**

Sitä seuraavat muutokset

Seuraavan tason muutokset

Suorat muutokset

C

P

E

S

E

T

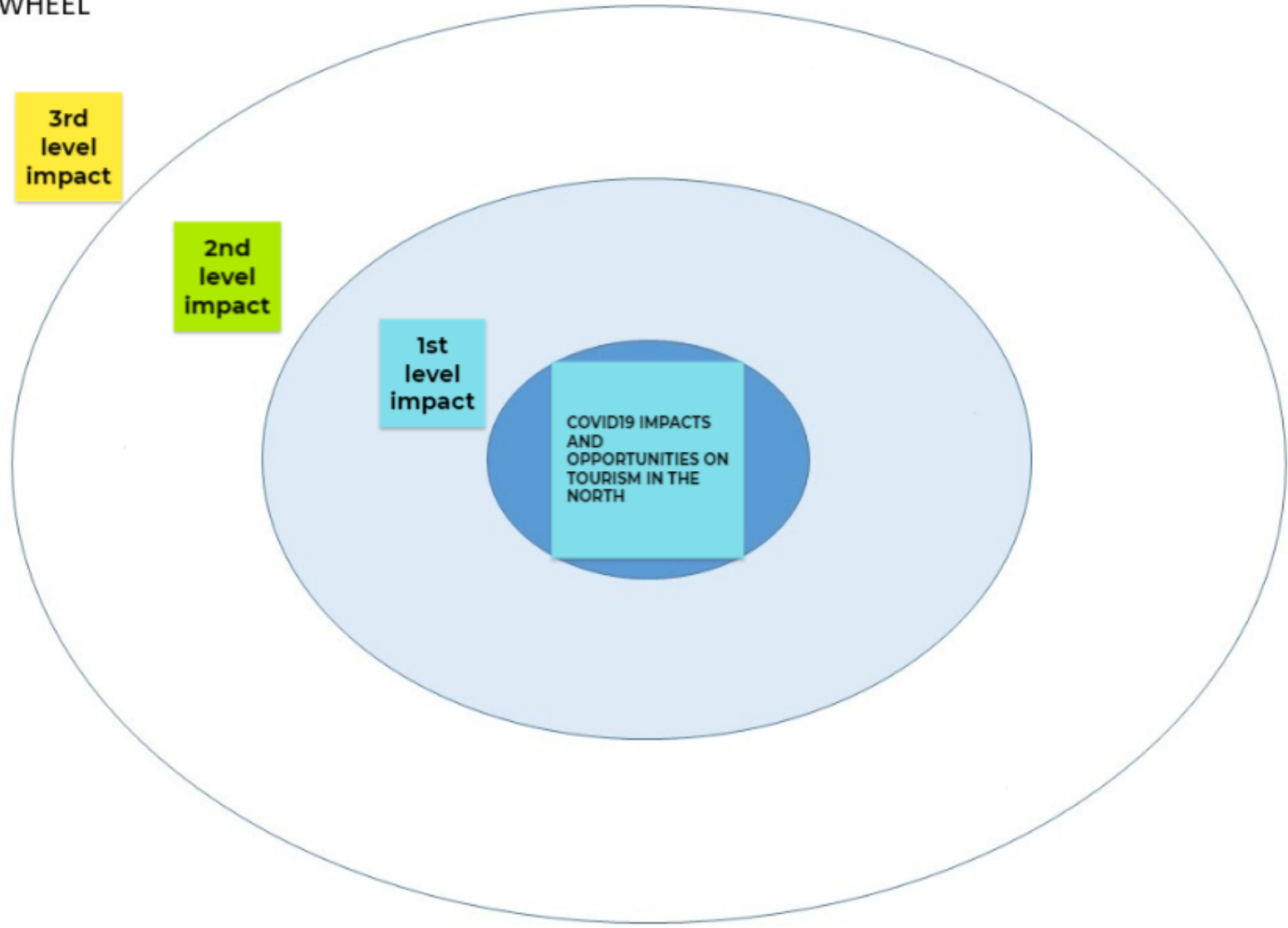
**+ ja -
muutoksia**

Tulevaisuuspyörä/Futures wheel

- Tulevaisuuspyörän avulla voidaan ymmärtää ja täsmentää erilaisia tiettyyn asiaan, teemaan tai tulevaisuuteen liittyviä näkemyksiä ja niiden suoria ja epäsuoria vaikutuksia.
- Työpajamenetelmä jota käytettiin nopeassa online sessiossa MyStory- hankkeen webinarin yhteydessä
- Osallistujia Suomi, Ruotsi, Norja raja-alueelta
- Ei vastaa mielipidekyselyä! Sen sijaan asiantuntijat rohkaistaan avoimuuteen, mielikuvitukseen, kokeiluun, innovatiivisuuteen, radikaaleihinkin ajatuksiin - ”mitä voisi tapahtua?”

FUTURES WHEEL

One idea per post-it

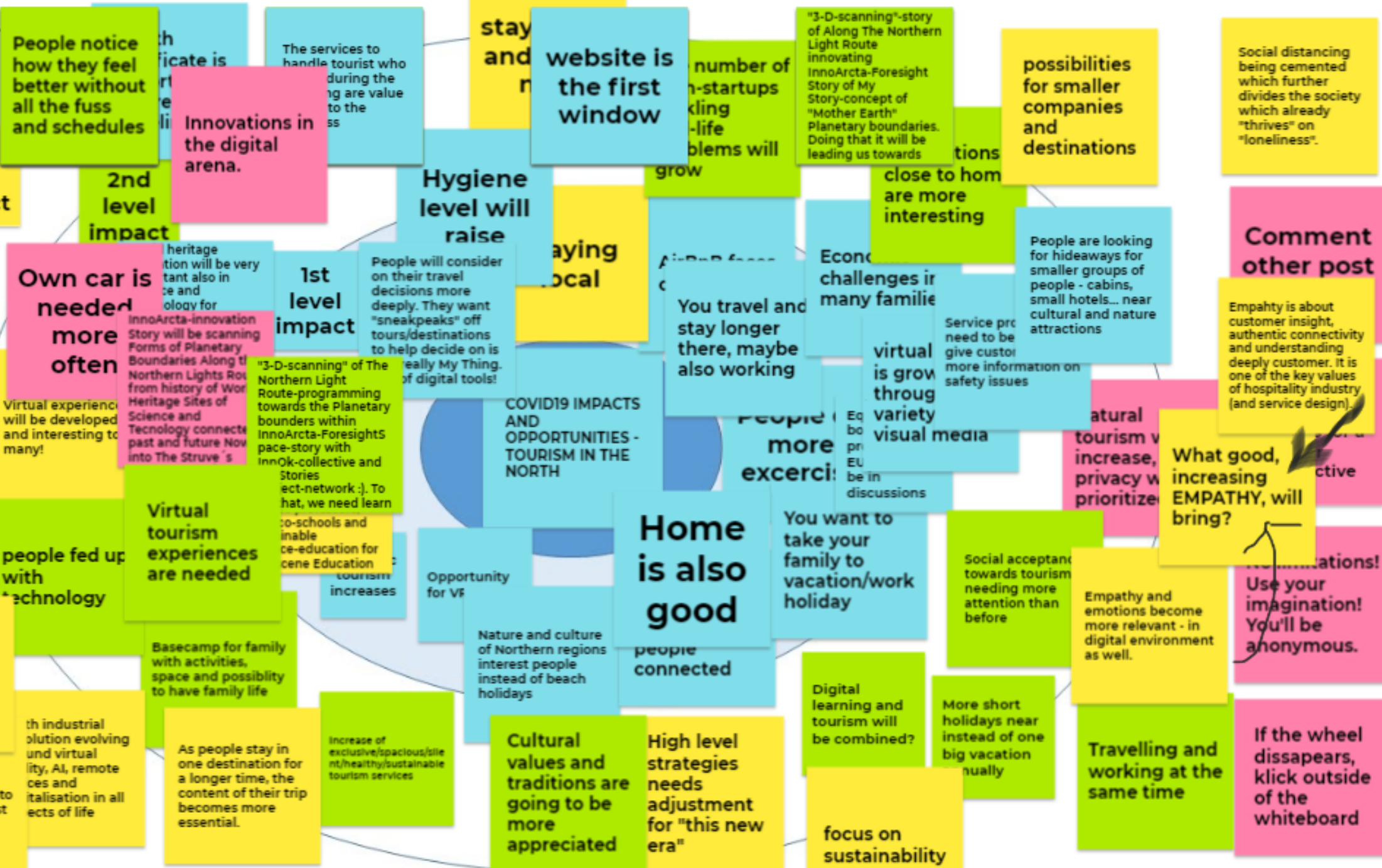
Comment other post its!

Consider PESTEC aspects for a broader perspective

No limitations! Use your imagination! You'll be anonymous.

FUTURES WH

FUTURES WHEEL

A quick online creation session
MyStory workshop, 19, 2020

5. TEOLLINEN VALLANKUMOUS JA RAJATTOMAT TEKNOLOGISET MAHDLLISUUDET

EMPATIAN TÄRKEYS MYÖS DIGITAALISESSA YMPÄRISTÖSSÄ

MITÄ MAHDOLLISIA NOUSEVIA KORONAN AIHEUTTAMIA TRENDJÄ, KEHITYSKULKUJA POHJOISEN MATKAILUSSA? → MAHDOLLISUUDET!

DIGITALISAATIO JA UUDET TEKNOLOGIAT MATKAILUSSA

MATKAILIJAT HARKITSEVAT KOHTEITAAN TARKEMMIN, TARVIVAT ENEMMÄN TAUSTATietoJA

HYGIENIA, TURVALLISUUS NOUSEVAT

COVID19 IMPACTS AND OPPORTUNITIES - TOURISM IN THE NORTH

LÄHIALUEMATKAILU

POHJOISEN LUONTO, HILJAISSUUS, ELÄMÄN YKSINKERTAISTAMINEN

KULTTUURI- JA PERHELOMAT, VASTUULLISUUS JA EKSKLUSIIVISUUS KOHTEISSA

PIENTEN MATKAILUYRITYSTE N MAHDOLLISUUDET

KESTÄVÄN KEHITYKSEN INVESTOINNIT JA PAINOTUKSET

"3-D-scanning"-story of Along The Northern Light Route innovating InnoArcta-Foresight Story of My Story-concept of "Mother Earth" Planetary boundaries.

Empathy and emotional become relevant in digital environment well.

What good can...
deeper insight, authentic understanding deeply customer. of hospitality industry

The number of tech startups

Website is the first window

Health certificate is important

The service handles who is during traveling value of the business

Virtual experiences be developed to increase interest

is growing through a variety of visual media

Initial phenomena

give customers more information on safety issues

Equality in border procedures EU-level will be in discussions

People want real experiences

People fed up with technology

People are more interested to make remote people connected

You want to take your family to work better

People do more exercise

Staying local

Destinations close to home are more good

People are looking for tourism ease, will be possible

More short holidays near instead of one big vacation annually

Domestic tourism cases Northern regions interesting people instead of

without all the fuss and schedules

Own car needed more often

Social acceptance towards tourism is needing more attention than before

As people stay in one destination for a longer time, the content of their trip becomes more essential.

Basic family well-being activities, space and possibility to have family life
ease of exclusive/spacious/silent/healthy/sustainable tourism services

Train capacity to the North tripled
National investments in travel and other sustainable mobility options

High-level strategies

Mitä johtopäätöksiä tuloksista voi vetää?

- Millaisia muutoksia asiantuntijat ympärillämme näkevät
- Mahdolliset tulevaisuuden kehityssuunnat ja mahdollisuudet yrityksille
- Trendit, heikot signaalit (nousevat ilmiöt)
- Paljon fokusta esim. digitalisaatioon ja siihen liittyviin uusiin teknologioihin - Kuinka yritykset voivat käyttää tilaisuuden hyväkseen? Huom: EU:lta tulossa kaikesti rahoitusta digitalisaatioon koronarahoituksessa!
- Uusien innovaatioiden tunnistaminen (yritykset käyttävät sitä TKI:ssa)
- Tuloksia hyödynnetään MyStory-hankkeen ennakointiprosessin jatkovaiheissa!

MY STORY PROJEKTIN ENNAKOINTI- PROSESSI

Koronan jälkeinen aika mahdollisuus uudelleenmäärittellä matkailu

“Collaboration is key

In this time of unprecedented change, governments and industry have a unique opportunity to redefine travel and build a more sustainable, agile, and resilient industry. This will not be possible without collaboration.”

- World Economic Forum

MyStory-ennakointiprosessi alueellisen rajatylittävän matkailun kehittämiseksi

- Strategisemmin rajat ylittävää yhteistyötä matkailualan sidosryhmien kanssa Suomi-Ruotsi-Norja raja-alueella.
 - Ennakointiprosessi ja -osaamista
 - Koronan myötä entistä kriittisempää kehittää yhdessä matkailua täällä ja vaikuttaa raja-alueeseemme, matkailukehitykseen ja liiketoimintaan
- Vaihtoehtoiset tulevaisuudet, mahdollisuudet, yhteistyö, erityispiirteet jne

**UNIVERSITY
OF TURKU**

hanna.k.lakkala@utu.fi